

BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE cz. III

Doktryny i praktyka bezpieczeństwa głównych podmiotów międzynarodowych

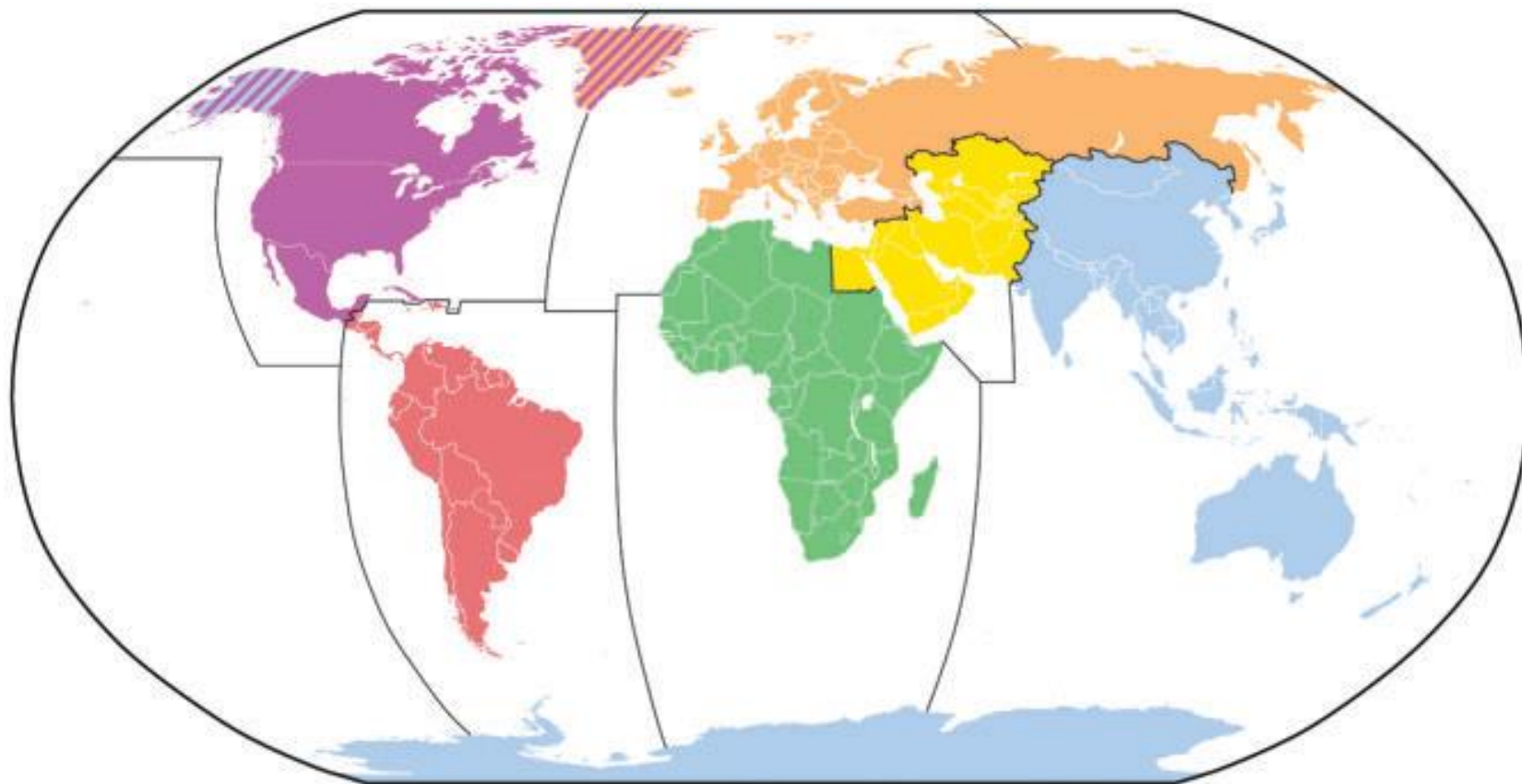
DOKTRYNY I PRAKTYKA BEZPIECZEŃSTWA MOCARSTW GLOBALNYCH:

- **USA**
- **ROSJA**
- **CHINY**
- **INNE ...**

Światowe wydatki obronne

USA

Klasyczna strategia zimnowojenna

- **Hiroszima (6.08.45) i Nagasaki (9.08.45)**
- **Odstraszenie symetryczne – zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia**
- **Groźba „zimny nuklearnej” („nuklearnej epoki lodowcowej”)**
- **Kryzys kubański w 1962 r.**

Table 19-1. **Game Theory Matrix of Nuclear Strategies**

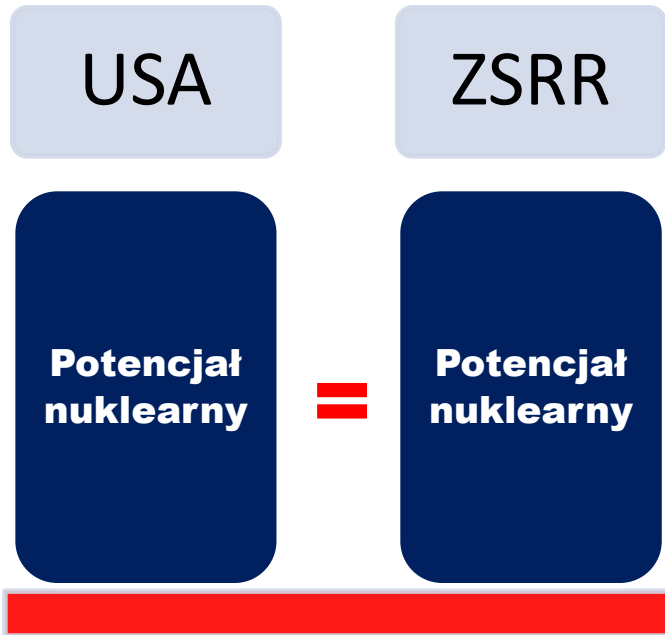
		Soviet Nuclear Strategies	
		Strategy A: First Strike Posture	Strategy B: <u>Second Strike Posture</u>
U.S. Nuclear Strategies	Strategy A: First Strike Posture	Neither side dominates; high risk of escalation	U.S. dominates; unstable balance
	Strategy B: <u>Second Strike Posture</u>	Soviet Union dominates; unstable balance	<u>Stable balance at affordable cost</u>

Wg: R. L. Kugler, Policy Analysis in National Security Affairs: New Methods for a New Era, NDU, Washington, 2006, p. 467

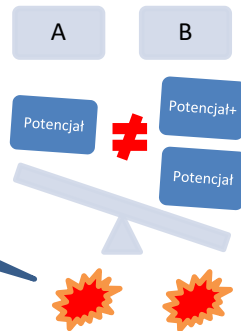
Zmiana strategiczna po zimnej wojnie

- **Nieadekwatność i nieefektywność symetrycznych procedur (dwubiegunowość i równoważne relacje między mocarstwami) z czasów zimnej wojny**

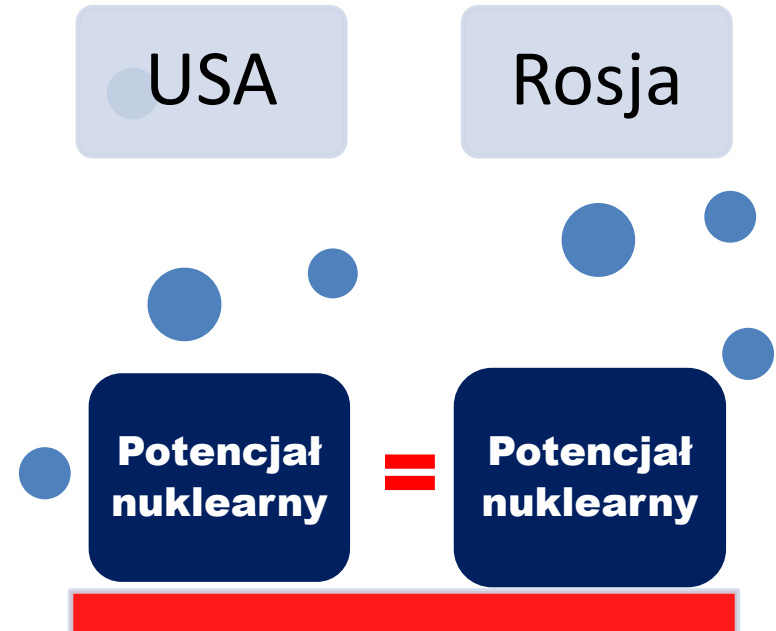
ZIMNA WOJNA (MAD)

Brak równowagi to katastrofa

ERA POZIMNOWOJENNA (MAD + ryzyka asymetryczne)

Asymetryczne podmioty i ryzyka

Figure 1: DOD's Current Planned Strategic Force Structure for Implementing the New Strategic Arms Reduction Treaty, Grouped by the Three Legs of the Strategic Triad

Sea-based strategic deterrent

240 submarine-launched ballistic missiles (deployed strategic delivery vehicle), which are carried on ballistic missile submarines

Ground-based strategic deterrent

400 intercontinental ballistic missiles (deployed strategic delivery vehicle)

Airborne strategic deterrent

60 heavy bombers (deployed strategic delivery vehicle)

Source: GAO analysis of Department of Defense documents. | GAO-16-740

USA – nowa strategia hegemonia światowego po 11 września 2001 r.

- **Przed 11 września – hegemon**
- **Szok po 11 września 2001 - nowe koncepcje strategiczne (system strategii narodowych)**
- **Nieadekwatność dotychczasowej strategii odstraszania (MAD) w stosunku do terrorystów i państw zbrojeckich**
- **Prewencja i uderzenia uprzedzające w walce z terroryzmem i BMR**
- **Obrona przeciwrakietowa – odpowiedź na asymetryczne zagrożenia rakietowo-nuklearne**

USA – doktryna Busha

- **Uderzenia prewencyjne (uprzedzające)**
- **Obalanie reżimów dyktatorskich (demokratyzacja świata)**
- **Zwalczanie terroryzmu**
- **Militaryzm w strategii**
- **Unilateralizm w polityce**

USA – wojny w Afganistanie i w Iraku

▪ Afganistan

- **Reakcja operacyjna na 11.09**
- **Akceptacja świata, artykuł 5. NATO**
- **Błędny cel: budowanie nowego państwa. Problem do dziś**

▪ Irak

- **Motywacje i błąd wywiadu**
- **Szybkie zwycięstwo wojskowe**
- **Trudności pokonfliktowe**
- **Wycofanie i ... skutki do dziś złe (Państwo Islamskie)**

USA – zmiana strategiczna Obamy

- **Anty- Bush**
- **Świat bez broni jądrowej**
- **Reset z Rosją**
- **Powrót do multilateralizmu**
- **Większa rola „smart power”**
- **Korekta obrony przeciwrakietowej**
- **Wycofanie z Iraku, dokończenie Afganistanu**
- **Zwrot ku Azji**
- **Problem „czerwonej linii” wobec Syrii**
- **Krach resetu, powrót do Europy?**
- **Powrót do Iraku**

USA – doktryna Trumpa

(Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z 2017 r.)

- **Zagrożenia: Rosja, Chiny + Korea Płn., Iran + grupy zagrożeń transnarodowych (terrorystyczne, przestępcze)**
- **Ochrona kraju i społeczeństwa (ochrona granic, kontrola migracji, ochrona infrastruktury, OPRak, cyberbezpieczeństwo)**
- **Bezpieczeństwo ekonomiczne - dobrobyt (reforma podatków, korzystne stosunki gospodarcze, innowacje, dominacja energetyczna)**
- **Pokój przez siłę (modernizacja SZ, dominacja militarna, cyber- i kosmos, wywiad, dyplomacja, podział kosztów z sojusznikami)**
- **Zwiększenie wpływów USA (silna pozycja w organizacjach międzynarodowych, ochrona własnych wartości, suwerenność, wspieranie rozwoju potencjalnych sojuszników i partnerów, interesy narodowe first)**

Priorytety rozwoju sił zbrojnych USA: gotowość, modernizacja, wielkość

- Fix readiness, so that forces meet a minimum standard. Readiness is vital for maintaining current capabilities and deterrence but is extremely expensive and perishable. At some point, improving readiness cuts into modernization and force structure.
- Increase modernization, to fill gaps and sustain the current structure. Modernization is especially needed to compete with great powers such as Russia and China. The budget expands production of existing systems and R&D for future systems but does not launch major new programs. Instead, the budget upgrades existing systems and buys more munitions, particularly long-range and precision munitions.
- Expand force structure, but modestly. This represented a conscious decision to focus on high-end conflict and take risk in meeting day-to-day demands for ongoing operations, presence, and crisis response.

USA – praktyka strategiczna

- **USA wobec Rosji:**
 - **cyberinterwencja Rosji w wybory? Nowa zimna wojna? Wyścig zbrojeń?**
- **USA wobec Europy:**
 - **NATO: USA first – business a bezpieczeństwo, podział kosztów, podejście otoczenia D.Trumpa**
 - **UE: rywalizacja gospodarcza**
- **USA wobec Azji:**
 - **Chiny: główny rywal, „pułapka Tukidydesa”?**
 - **Korea Płn: próba nowego otwarcia. Denuklearyzacja?**
- **USA wobec Bliskiego Wschodu:**
 - **Rywalizacja globalna z Rosją i Chinami, Państwo Islamskie, Iran, Arabia Saudyjska, Izrael...**

Czynniki redefinicji bezpieczeństwa USA w XXI wieku

- **Erupcja globalnych zagrożeń terrorystycznych (atak 11.09.2001)**
- **Słabnięcie amerykańskiej soft-power (atrakcyjności) na arenie międzynarodowej wraz z błędami w „wojnie z terroryzmem”**
- **Pojawienie się nowych silnych graczy (państwa wschodzące) – zwłaszcza Chin jako pretendenta do pozycji hegemonicznej („pułapka Tukidydesa”?)**
- **Rewolucja łąpkowa w energetyce**
- **Kontrowersyjna polityka D. Trumpa**

ROSJA

Rakieta JARS – symbol rosyjskiej potęgi

Rosja – okres pozimnowojenny

- **Poszukiwanie miejsca w nowym porządku strategicznym w latach 90.**
- **Kurs na imperium; odrzucenie oferty współpracy ze strony Zachodu**
- **Problem strefy wpływów: Europa Środkowo-Wschodnia**

Konfrontacyjny kurs polityki Rosji wobec Zachodu

- **Wystąpienie W. Putina w Monachium (2007r.)**
- **Nowa doktryna militarna (2014 r.)**
- **Strategia bezpieczeństwa narodowego (2015 r.)**
- **Koncepcja polityki zagranicznej (2016 r.)**
- **Antyzachodni kurs Rosji (USA, NATO, UE - wyłącznie jako zagrożenia)**
- **Kraje poradzieckie jako strefa wpływów, ich ograniczona suwerenność, możliwość użycia siły przeciwko nim (presja polityczno-strategiczna)**

Rosyjska praktyka strategiczna

- **Wojna z Gruzją/2008 – test zbrojny**
- **Wojna z Ukrainą/2014 – wymiar regionalny**
- **Interwencja w Syrii – wymiar globalny**
- **NOWA ZIMNA WOJNA!**

Wielowymiarowa ekspansja rosyjska

Expanding Network

Putin has used political, economic and military power to expand Russia's sway beyond its borders

🔥 Conflict 🔫 Weapons deal ☢️ Nuclear deal 🛢️ Oil output deal ⚡ Energy 🇷🇺 Investment

Hybrydowa zimna wojna: stopnie eskalacji zagrożeń

Doktryna presji polityczno-strategicznej

- Presja polityczno-strategiczna:
 - Coercive diplomacy
 - Operacje szpiegowskie
 - Dywersja informacyjna, w tym cyberdywersja
 - Sankcje ekonomiczne
 - Dyslokacja i modernizacja SZ
 - Manewry wojskowe
 - Prowokacyjne incydenty wojskowe
 - Proxy wars **(SYRIA!!!)**

Doktryna skrytej interwencji/agresji podprogowej

- **Skryta interwencja/agresja podprogowa:**
 - **Uruchamianie/wykorzystywanie wewnętrznych sił antypaństwowych przez służby specjalne**
 - **Operacje cyberdywersji**
 - **Skryte (pod przykryciem) użycie wojsk specjalnych/specnazu**
 - **Ośłona interwencji szantażem otwartego konfliktu zbrojnego („**kułak konwencjonalny**” - duże zgrupowanie wojsk rozwinięte np. w ramach **ćwiczeń typu ZAPAD** w pobliżu granic NATO)**
 - **Uwaga: sytuacja trudnokonsensusowa w NATO/UE**

Doktryna agresji ograniczonej

- Agresja otwarta – ograniczona:
 - Przejście od agresji skrytej do otwartej
 - Selektywne uderzenia raketowo-lotnicze
 - Błyskawiczna operacja aterytorialna (rajd, operacja desantowa)
 - Agresja terytorialna o ograniczonym rozmachu (celach, skali, terytorium...)
 - „Parasol” taktycznej broni jądrowej (doktryna deeskalacji nuklearnej i ... ostrzegawcze uderzenie jądrowe)

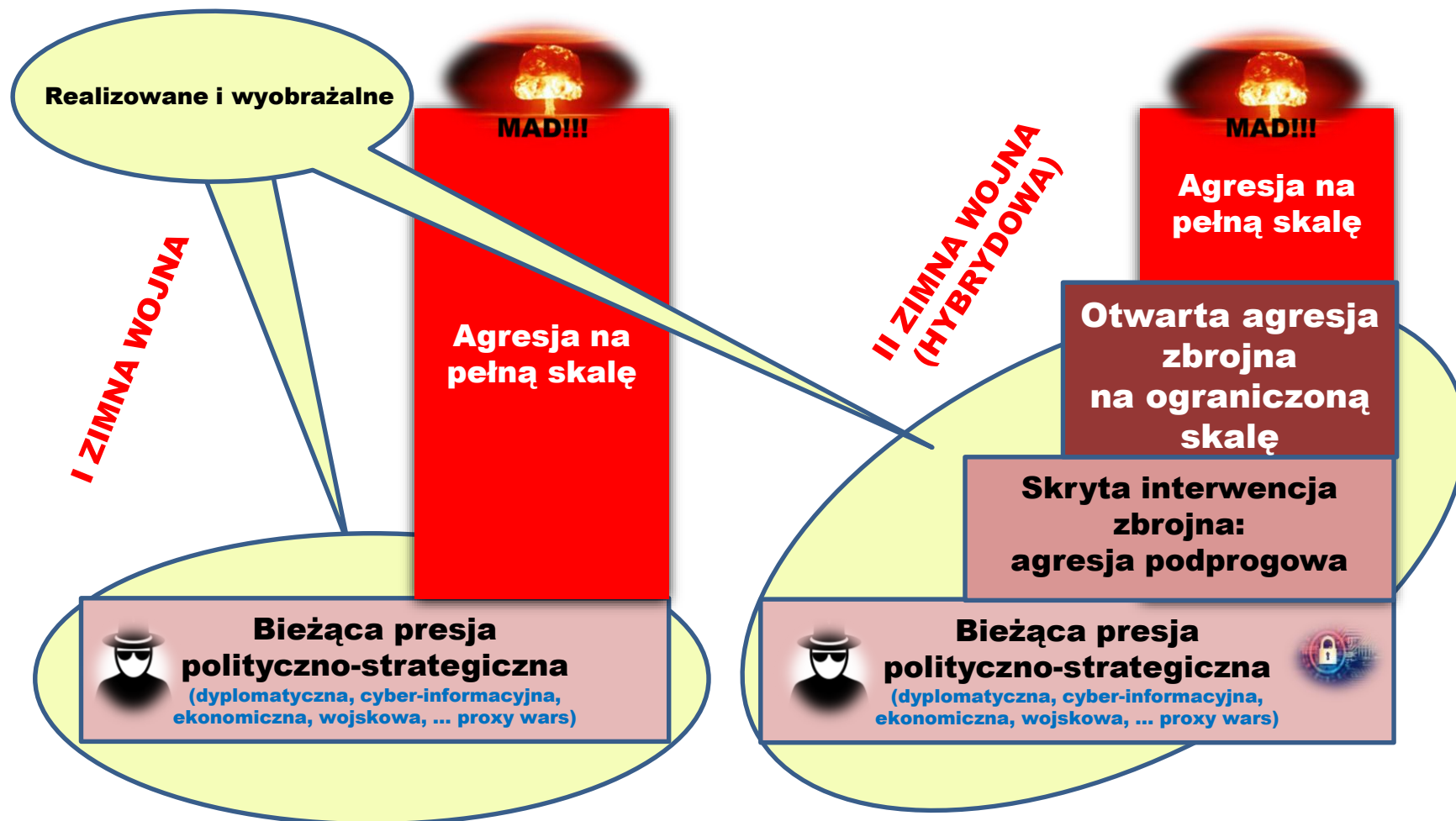
Wojna na pełną skalę

MAD!!!

- Agresja na pełną skalę
 - Wariant bardzo mało prawdopodobny – jak w czasie I zimnej wojny
 - Wyrwanie się spod kontroli agresji ograniczonej
 - Błąd ludzki/technologiczny
 - Cyberdywersja strony trzeciej w systemie kierowania bronią raketowo-nuklearną
 - **MAD: Mutual Assured Destruction (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia) – jako bezpiecznik**

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z nową (II) zimną wojną XXI wieku między Rosją i Zachodem: stopnie eskalacji

Jakie perspektywy dla Rosji?

- **Rosja, tak jak ZSRR, nie może przetrwać w dłuższej perspektywie neozimnowojennej konfrontacji, w tym wyścigu zbrojeń**
- **Musi szukać zmiany:**
 - **Albo zaplanowana korekta kursu i wystawienie nowego przywództwa**
 - **Albo wymuszona zmiana wewnętrzna (rewolucja)**

INNIE PODMIOTY PAŃSTWOWE I NIEPAŃSTWOWE

CHINY: PRETENDENT DO ROLI HEGEMONA ŚWIATOWEGO

Nowe determinanty bezpieczeństwa Chin w XXI wieku (1)

- **Tradycja Konfucjusza: balansowanie między celami rozwoju (gromadzenie potencjału) i bezpieczeństwa (eksploatacja potencjału): priorytet dla celów rozwojowych. Teraz – zmiana!!**
- **Koniec zimnej wojny – zmniejszenie ryzyka udziału w wielkiej wojnie**
- **USA na początku XXI wieku skupione na wojnie z terroryzmem i wojnach na Bliskim Wschodzie**

Nowe determinanty bezpieczeństwa Chin w XXI wieku (2)

- **Pomyślna koniunktura na rynkach światowych dała szansę rozwojowe: wysokie tempo rozwoju gospodarczego**
- **Nawiązanie rywalizacji gospodarczej z państwami rozwiniętymi (cel: mocarstwowość w 2049 r., na 100-lecie ChRL)**
- **Pivot USA w stronę Azji: narastanie bezpośredniej rywalizacji (Pułapka Tukidydesa)**

Podstawy strategiczne bezpieczeństwa Chin (1)

- **Wymiar polityczny: Utrzymanie rządów KPCh – fundamentem bezpieczeństwa (model leninowski – interes partii interesem narodu – struktury partyjne trzonem państwa, pozycja nadrzędna wobec administracji; SZ podlegają Centralnej Komisji Wojskowej KPCh)**
- **Zintegrowane (poszerzone) podejście do sprawa bezpieczeństwa**
- **Nowa Koncepcja Bezpieczeństwa kooperatywnego w Azji oparta na zasadach pokojowego współistnienia**
- **Strategia aktywnej obrony**

Podstawy strategiczne bezpieczeństwa Chin (2)

- **Bezpieczeństwo w środowisku informatycznym**
- **Wzrost znaczenia bezpieczeństwa morskiego**
- **Doktryna atomowa: tylko odstraszanie, koncepcja odwetu**
- **Rewolucyjna modernizacja sił zbrojnych**
- **Wyjście na zewnątrz: misje pokojowe, manewry, misje szkoleniowe (np. w Afryce)**
- **USA i Tajwan - główne punkty odniesienia**

Bieżąca konfrontacja USA - Chiny

▪ Morze Południowochińskie

Military assets

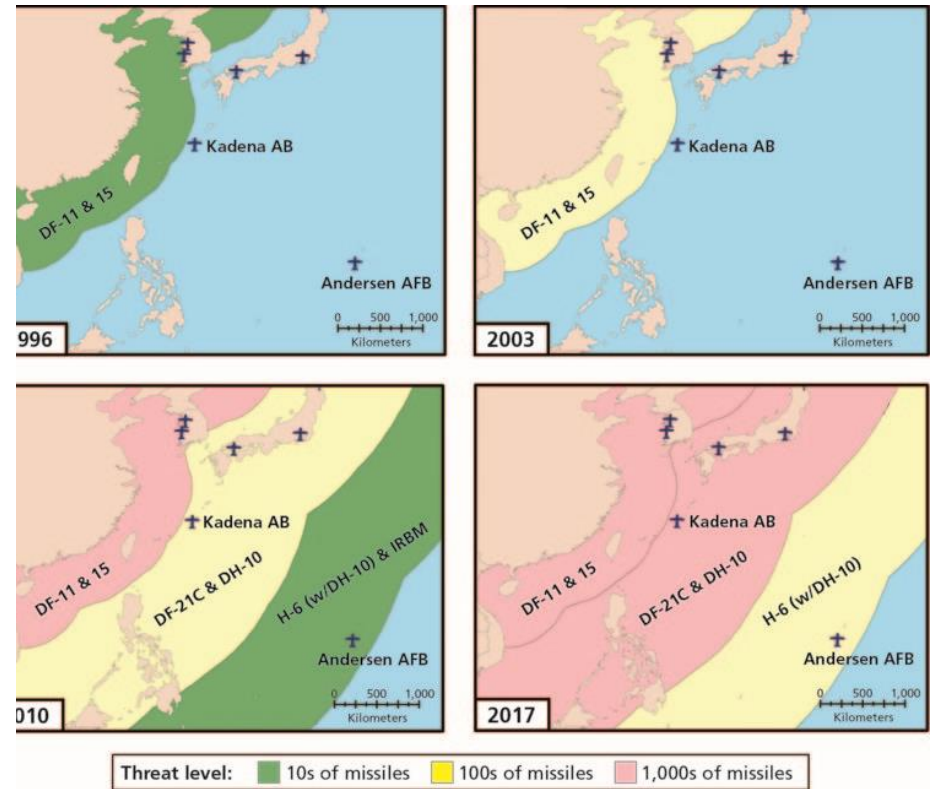
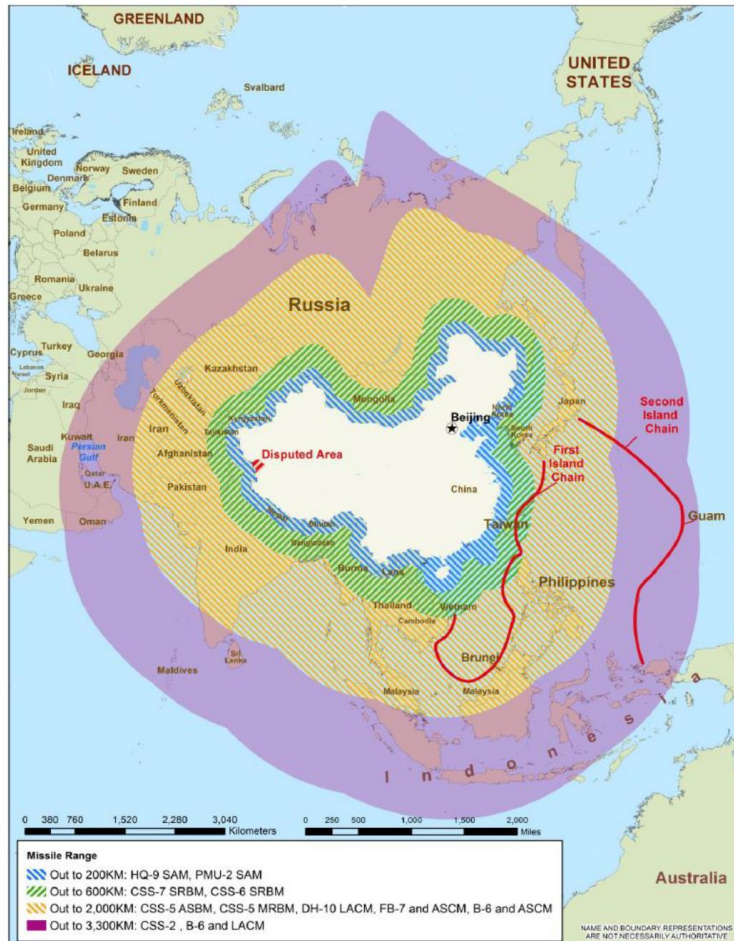
- ✈️ China's jets
- 🚀 China's missiles
- ✈️ PLA runway

Bieżąca konfrontacja USA - Chiny

Traktat INF wobec narastania siły raketowej Chin

Figure 1.6: The Expanding Range of China's Theater Missile Forces – Part I

D RR392-3.1

Inne państwa

- **Indie – konkurent Chin do liderowania w Azji, konflikty terytorialne z Chinami (Tybet) i Pakistanem (Kaszmir), doktryna nuklearna**
- **Pakistan – tykająca bomba nuklearna**
- **Francja – ambicje przewodzenia w Europie**
- **Wielka Brytania – pragmatyzm, strategia balansowania, kłopoty z BREXITEM**
- **Niemcy – siła gospodarcza, politycznie - w punkcie zwrotnym?**
- **Turcja – mocarstwo regionalne, państwo autorytarne**
- **Japonia – renesans potęgi wojskowej i zaangażowania wojskowego**
- **Izrael – siła wpływów**
- **Korea Płn. – denuklearyzacja, zjednoczenie...??**

Pozapaństwowe podmioty

- **Dalszy względny (w stosunku do tradycyjnych państw) wzrost siły różnych podmiotów niepaństwowych (organizacje biznesowe, plemienne, religijne, sieci terrorystyczne, kryminalne itp.)**
- **Niektóre państwa mogą nawet być przejmowane i prowadzone przez sieci przestępcze**
- **W niektórych regionach Afryki i Azji Płd. tradycyjnie pojmowane państwa mogą wręcz zanikać z powodu niezdolności rządów do zapewnienia podstawowych potrzeb, w tym bezpieczeństwa**
- ***Global Trends 2025: A Transformed World, November 2008***

DOKTRYNY I PRAKTYKA BEZPIECZEŃSTWA ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH

Strategie organizacji międzynarodowych – ONZ, OBWE

- **ONZ – istota nieefektywności w nowych warunkach: procedury na potrzeby warunków zimnowojennych (prawo weta)**
- **potrzeba i nieudane próby reformy**
- **Nowa ONZ?**
- **OBWE – „miękkie” bezpieczeństwo**

MATRO

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA EUROTALANTYCKIEGO: ogniska wyzwań i zagrożeń

Wyzwania transatlantyckie:
niepewność co do
USA?

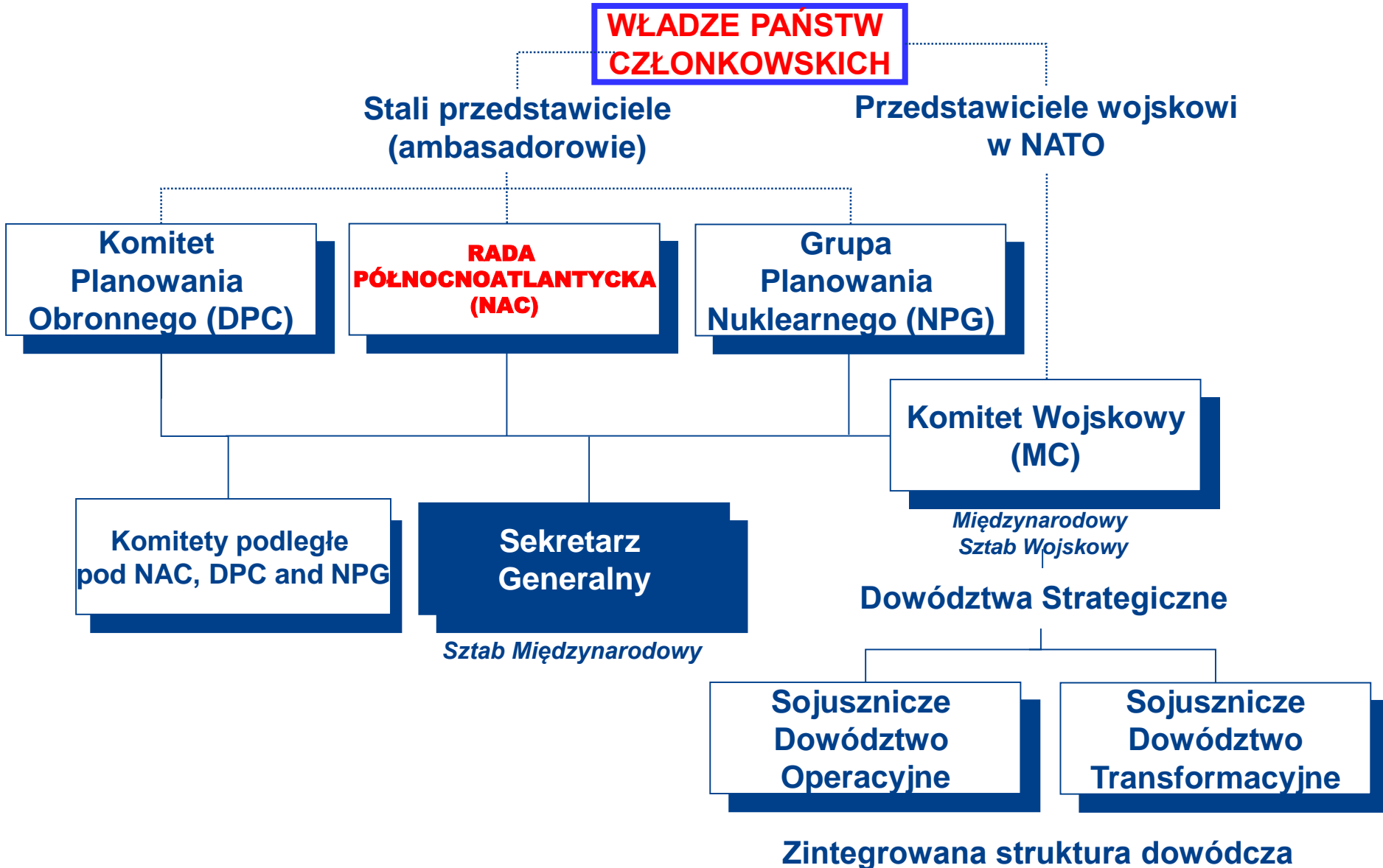
Wyzwania wewnątrz europejskie
(kryzys integracji,
migracje, terroryzm
wewnątrz europejski?)

**Kryzys w Europie
Wschodniej:**
(neoimperialny zwrot
strategiczny Rosji,
rewizjonizm jako cel i
konfrontacja polityczna
jako metoda. To nowa
jakość: kończy
pozimnowojenną erę
kooperacji.
Wojna hybrydowa,
agresja poniżej progu
wojny)

Obszar euroatlantycki

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i Afryce**
(ISIL, migracje.
Brak strategii.
Interwencja Rosji,
Turcja?)

STRUKTURA CYWILNA I WOJSKOWA

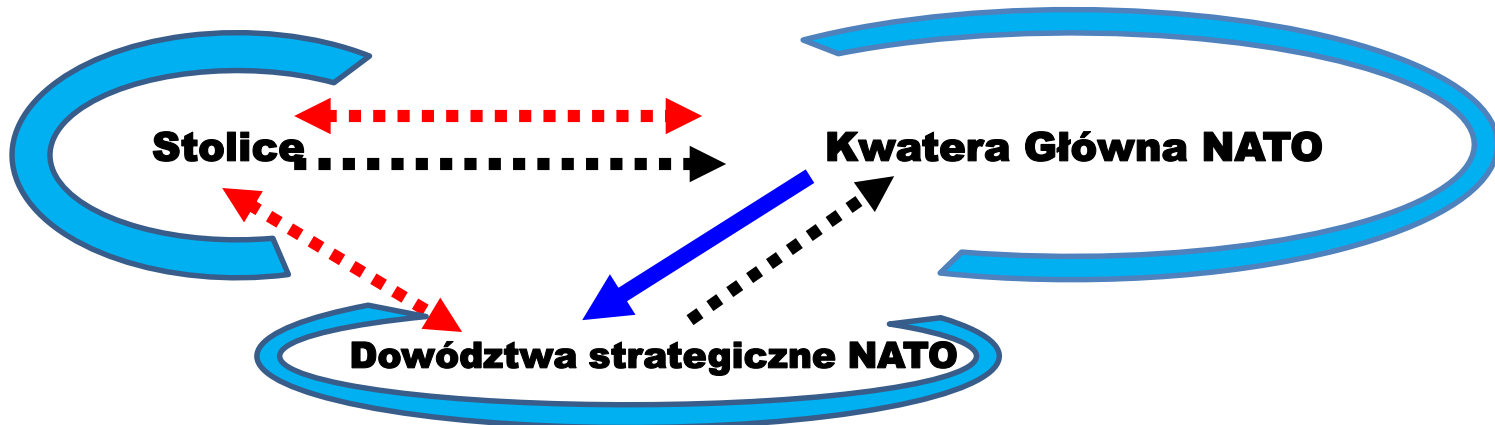
Struktura: Siły zbrojne

- **wydzielone (dowództwa, część obrony powietrznej, AWACS, niektóre jednostki łączności),**
- **przeznaczone do wydzielenia,**
- **najwyższej gotowości, obniżonej gotowości, mobilizowane**
- **siły ekspedycyjne (NRF) – po 5 dniach na 30 dni i więcej („szpica”)**
- **dowództwa strategiczne – operacyjne i transformacyjne**

Zasady funkcjonowania

- **Permanentne konsultacje polityczne**
- **Procedury konsultacyjne – komitety - rola stolic – zasada konsensusu**
- **Relacje między decyzjami sojuszniczymi i stanowiskami narodowymi**

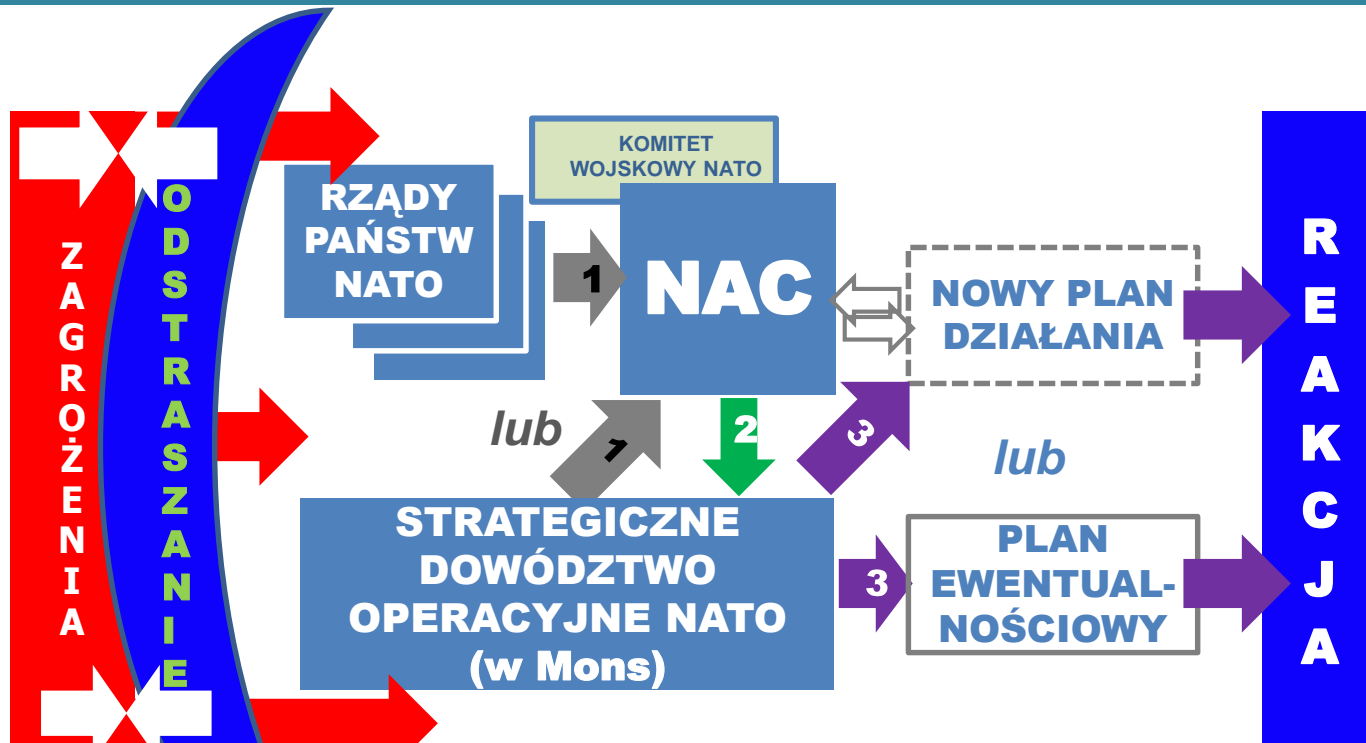
PROCEDURY

- ----- wnioski, propozycje
- - - - - konsultacje
- - - - - decyzje

- **Ciągle konsultacje w sprawach bieżących (stolica - Kwatera Główna - dowództwa strategiczne)**

Mechanizm reagowania NATO

1= WNIOSEK

2= DECYZJA

3= DZIAŁANIE
(plan i realizacja)

Koncepcje zimnowojenne

- **koncepcja obrony strategicznej obszaru północnoatlantyckiego (rok 1950)**
- **strategia zmasowanego odwetu (połowa lat 50.)**
- **strategia elastycznego reagowania (lata 60.)**

Okres pozimnowojenny (1)

- **Rzym 1991 - nowa koncepcja strategiczna (przełomowa):**
 - **od konfrontacji do współpracy,**
 - **NACC,**
 - **reagowanie kryzysowe,**
 - **elastyczność,**
 - **wielonarodowość sił**

Okres pozimnowojenny (2)

- **1999 – poszerzenie,**
- **Kosovo**
- **2001 – atak na USA,**
Afganistan i art. 5.
- **„Dekada afgańska”**
- **Strategia lizbońska z**
2010 r.

Główne zadania strategiczne NATO

- **Obrona kolektywna (art.5.)**
- **Polityczno-wojskowe reagowanie kryzysowe**
- **Partnerstwa na rzecz bezpieczeństwa kooperatywnego**

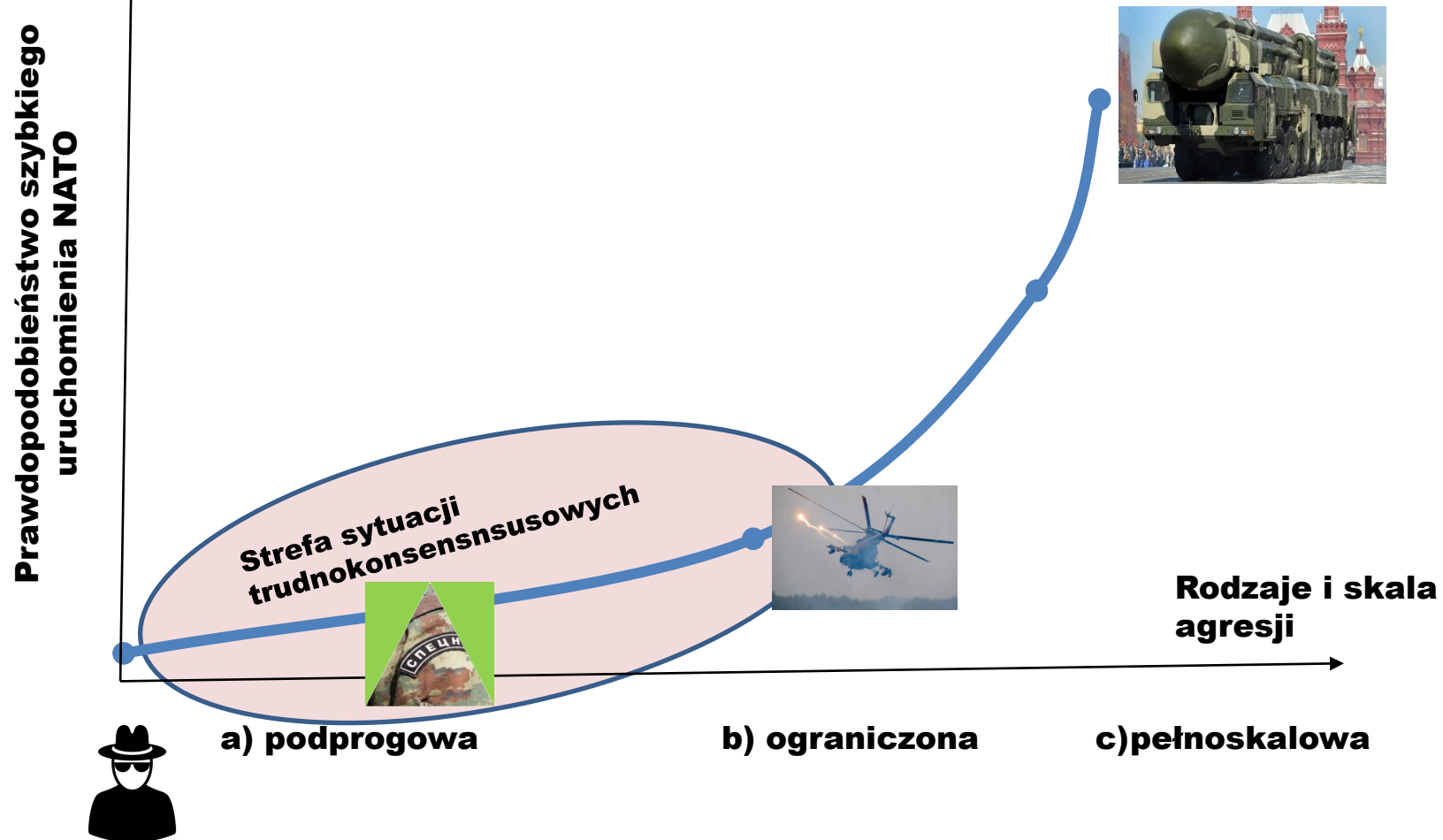
Opcje strategiczne NATO

- **wojna na dużą skalę** - mało prawdopodobna dziś, nie dająca się wykluczyć w przyszłości
- **większe zagrożenie** - **lokalne konflikty i kryzysy**
- **zagrożenia militarne i niemilitarne nowego typu:**
wojna hybrydowa

NATO w obliczu nowej, hybrydowej zimnej wojny

**Strategiczny zwrot
ku zadaniom obrony kolektywnej
i wzmocnienie wschodniej flanki,
podkreślenie roli więzi
transatlantyckich,
odwrócenie negatywnego trendu
redukcji wydatków**

Zależność reagowania NATO od rodzaju i skali agresji: sytuacje trudnokonsensusowe

NATO – reakcja na zagrożenia rosyjskie

- **Szczyt w **Newport 2014**: reakcja operacyjna - *Readiness Action Plan***
 - **Assurance**: patrole powietrzne i morskie oraz zwiększona intensywność ćwiczeń i rotacyjna obecność szkoleniowa wojsk
 - **Adaptation**: 3x powiększone siły reagowania - NRF (do 40 tys.), w tym VJTF („szpica”)
- **Szczyt w **Warszawie 2016 i Bruksela 2017**: reakcja strategiczna - dla neutralizowania szantażu oraz odstraszania przed agresją (w tym hybrydową, podprogową):**
 - **trwała/strategiczna obecność wojsk („czata” !!! - przekształcenie obecności ćwiczebnej w strategiczną) rotacyjny pobyt wojsk oraz stała infrastruktura...**

Operacja obronna NATO: wyzwania, dylematy i zadania

- **Monitorowanie kryzysu i wykrycie narastającego zagrożenia (wywiad, rozpoznanie: techniczne, osobowe; multi-wymiarowe): działania narodowe, oceny sojusznicze**
- **Wzmożenie odstraszania (powstrzymywania, mitygowania): operacja kryzysowa SSR (wzmocnienie sił i gotowości „czaty”, rozwinięcie „szpicy”); podwyższenie gotowości sił narodowych; uaktualnienie planów ewentualnościowych...**
- **Przekazanie wojsk w operacyjne podporządkowanie dowództw sojuszniczych (Transfer of authority)**
- **Operacja uprzedzająca???**
- **Operacja obronna: początkowo narodowa(???), od początku sojusznicza!!!**
- **Manewr strategiczny głównych sił wzmocnienia i kontrofensywa**
- **Próg wojny nuklearnej???**

NATO – dalsze wyzwania: nowa koncepcja strategiczna (?)

- **Więzi transatlantyckie [USA – UE],**
- **Współdziałanie NATO-UE (rola PESCO),**
- **Stała obecność** wojsk na wschodniej flance [?],
- **Transatlantycka i europejska mobilność strategiczna („wojskowe Shengen” na potrzeby strategicznego rozwijania sił: warunki prawne i infrastrukturalne)**
- **nakłady obronne,**
- **info/cyber/obrona,**
- **wobec Rosji: odstraszanie, w tym nuklearne (wzmocnione „nuclear sharing+”) i dialog**

Strategia nuklearna

- **Cel - polityczny**
- **główna funkcja - odstraszanie**
- **sposób - utrzymywanie w tajemnicy informacji na temat potencjału nuklearnego i zasad użycia go, aby uniemożliwić potencjalnemu agresorowi dokonanie kalkulacji co do charakteru reakcji Sojuszu na agresję militarną**

Potencjał nuklearny

- **USA i WB - realni i pełni dysponenci broni jądrowej (zgodnie z NPT)**
- **obecnie w Europie są tylko bomby grawitacyjne na samolotach DCA**
- **obniżenie stopnia gotowości**

Potrzeba adekwatnej strategii i potencjału odstraszania

- **Jak w klasycznej zimnej wojnie XX wieku warunkiem utrzymania konfrontacji na poziomie poniżej gorącej wojny jest równowaga odstraszania**
- **Dzisiaj takiej równowagi brak. Rosja ma przewagę w hybrydowej zimnej wojnie i istnieje spore ryzyko przekształcenia się jej w gorącą**
- **Stąd wynika konieczność zbudowania przez Zachód (NATO+UE) adekwatnej strategii i potencjału odstraszania**

Kwadryga odstraszania

SIŁY NUKLEARNE: strategiczne – doktryna MAD, taktyczna broń jądrowa w Europie – wzmocniony program „nuclear sharing”)

SIŁY KONWENCJONALNE: wysunięta obecność („czata”), siły reagowania (w tym „szpica” – z doktryną uprzedzającego rozwinięcia), siły wzmocnienia (plany ewentualnościowe i weryfikujące je manewry)

Odstraszanie w warunkach hybrydowej zimnej wojny

POTENCJAŁ INFORMACYJNY: konieczność zbudowania strategii i potencjału walki informacyjnej (system komunikacji strategicznej, cyberobrona: współpraca NATO-UE) @Skoziej

ODPORNOŚĆ STRATEGICZNA : obrona powietrzna, w tym p/rakietowa (zdolności A2/AD); operacyjne przygotowanie terytorium; ochrona i obrona ważnych obiektów infrastruktury krytycznej; potencjał mobilizacyjny; przygotowanie państwa podziemnego, w tym zbrojnego oporu/dywersji, na terytoriach okupowanych; system ochrony ludności w warunkach wojny; powszechna edukacja w sprawach bezpieczeństwa

Nuclear Sharing

Program NATO wspólnego używania broni jądrowej przez USA i europejskich sojuszników niemających własnych arsenałów odstraszania nuklearnego

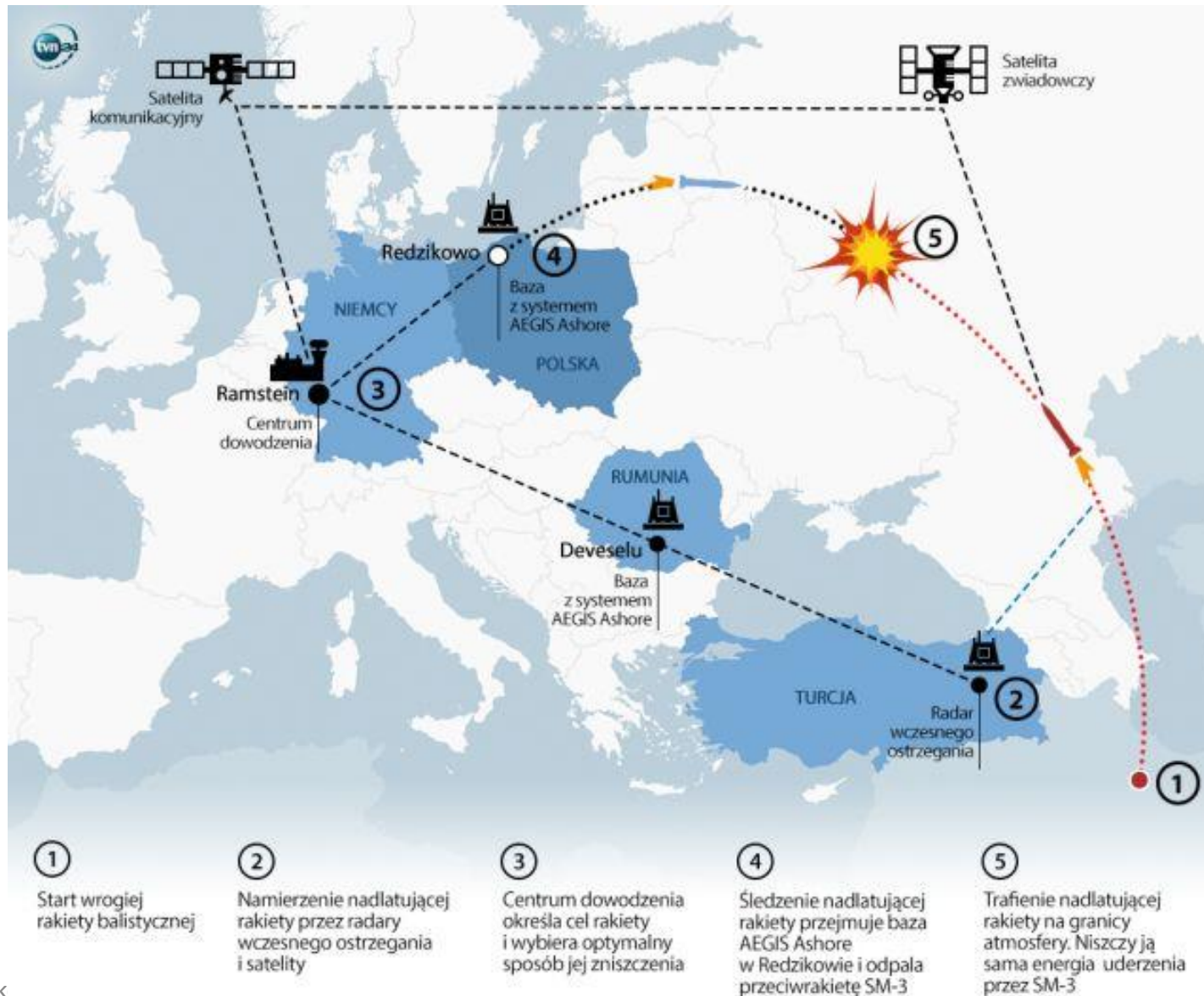
Państwo gospodarz rozmieszczenia bomb jądrowych USA	Baza sił powietrznych	Liczba bomb jądrowych USA	Samoloty państwa gospodarza zdolne przenosić bomby jądrowe USA	
			obecnie	planowana nowa generacja
 BELGIA	Kleine Brogel	10–20	F-16 koniec żywotności w latach 2023–2031	decyzja niepodjęta
 HOLANDIA	Volkel	10–20	F-16	F-35
 WŁOCHY	Aviano	w przybliżeniu 50	Tornado	F-35
	Ghedi	20–40		
 NIEMCY	Büchel	20 lub więcej	Tornado do 2020 roku	po 2020 roku brak – Tornada będą zastąpione Tajfunami bez zdolności przenoszenia bomb jądrowych USA
 TURCJA	Incirlik	50–90	F-16	F-35
RAZEM	5 państw 6 baz	160–240 bomb – najbardziej prawdopodobnie 180		

Broń jądrowa w Europie

- **Możliwe opcje co do przyszłości TBJ w Europie:**
 - **Kontynuacja:** brak woli do zmiany; korzystny dla Rosji
 - **Redukcja:** wycofanie TBJ z Europy, redukcja ilościowa, likwidacja
 - **Eskalacja:** wzmocnienie polityki deklaratywnej NATO, modernizacja TBJ, poszerzenie „nuclear sharing”
- **Traktat INF: konsekwencje zerwania**
 - **Rosja:** ryzyko amerykańskich rakiet w Europie
 - **Kraje NATO:** ryzyko podziałów transatlantyckich

Obrona przeciwrakietowa

Aktywność wojskowa: rola manewrów

Trident Juncture 2018: Military Mobility

CYBERBEZPIECZEŃSTWO W RAMACH NATO

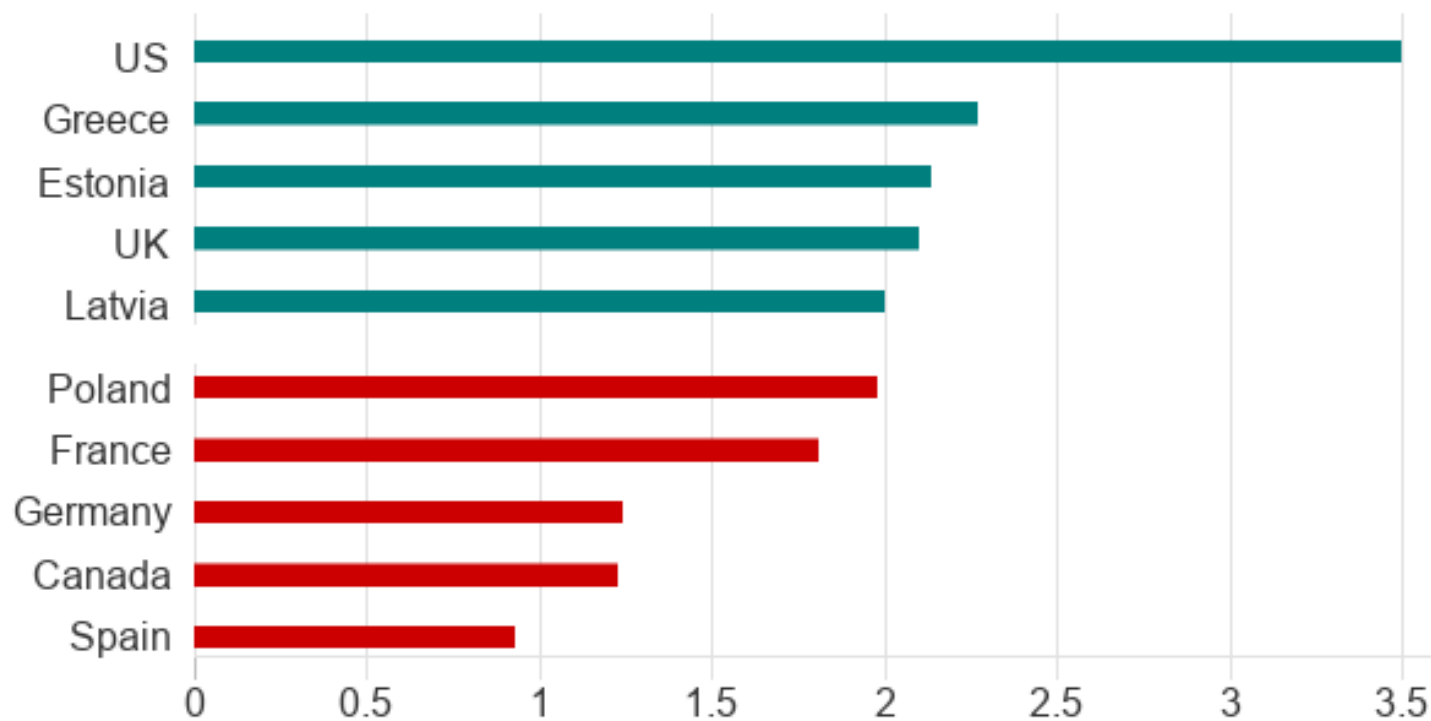
- Cyberobrona jest **częścią obrony kolektywnej** na podstawie art.5. tak, jak obrona lądzie morzu i w powietrzu (szczyt w Warszawie)
- NATO uznaje, że **prawo międzynarodowe** stosuje się również odpowiednio do cyberprzestrzeni (Podręcznik „talliński” z 2013r.).
- NATO odpowiada za **ochronę własnych sieci** informatycznych oraz **koordynację** wysiłków narodowych, a także rozwój edukacji i ćwiczeń w zakresie cyberobrony.
- Państwa sojusznicze zobowiązały się do **ochrony swoich sieci, wymiany informacji oraz wzajemnego wsparcia** w zakresie cyberobrony (zapobieganie, powstrzymywanie, likwidacja skutków cyberataków), a także rozwijania swoich zdolności kompatybilnych w NATO (Warszawa).
- NATO podpisało porozumienie o **cyber-współpracy z UE (TANDEM)**

Problem nakładów obronnych

Defence spending by NATO members as a share of GDP

Estimates for 2018 expenditure (%)

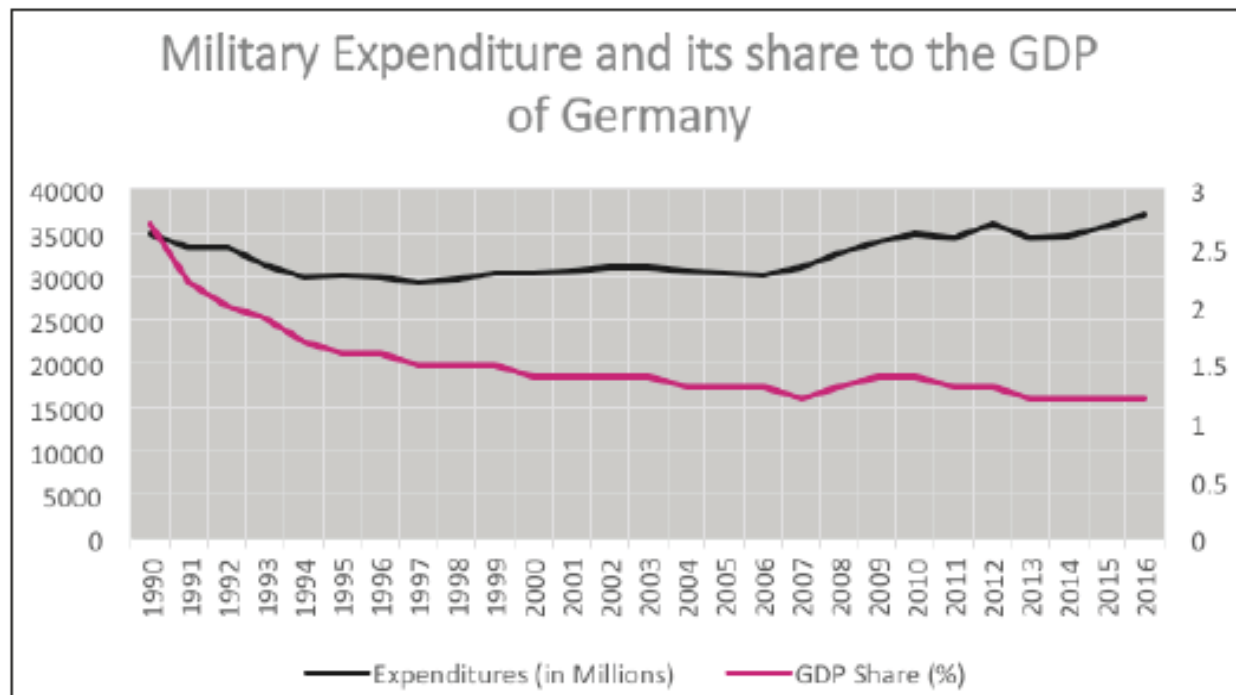
■ Meeting 2% target ■ Falling below 2% target

Source: Nato

Table 1: Military Expenditure and its share of Germany's GDP since 1990

Source: SIPRI Military Expenditure Database: <https://www.sipri.org/databases/milex> (last visited 20 December 2017).

UNIA EUROPEJSKA

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA UE/NATO: OGNISKA WYZWAŃ I ZAGROZEŃ

Wyzwania transatlantyckie:
niepewność co do USA

Obszar euroatlantycki

Wyzwania wewnątrz europejskie
(kryzys integracji,
słabość przywództwa,
migracje, terroryzm
wewnątrz europejski?)

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i
Afryce**
ISIL, migracje.
Brak strategii.
Interwencja Rosji,
Turcja?)

**Kryzys w Europie
Wschodniej:** (neoimperialny
zwrot strategiczny Rosji,
nowa jakość strategiczna
– koniec ery
pozimnowojennej.
Wojna hybrydowa,
agresja poniżej progu wojny)

Strategia bezpieczeństwa UE z 2003 r. - Środowisko bezpieczeństwa

- **UE - podmiot globalny !!**
- **agresja na dużą skalę na państwo UE - nieprawdopodobna (??)**
- **zagrożenia – ocena zbliżona do oceny amerykańskiej po 11.09**
 - **terroryzm - Europa bazą i obiektem**
 - **BMR i technologie raketowe, ryzyko dla Europy**
 - **państwa upadłe, przestępczość**

WARUNKI SKUTECZNOŚCI STRATEGICZNEJ UE WG STRATEGII Z 2003 R.

Aktywność:

dotyczy pełnego spektrum instrumentów opanowywania kryzysów i zapobiegania konfliktom, włączając w to działania polityczne, dyplomatyczne, wojskowe i cywilne oraz handlowe i rozwojowe (rozwoju ekonomicznego). Konieczne jest rozwijanie takiej kultury strategicznej, która sprzyjać będzie podejmowaniu zawnazasu szybkich i gdyby to okazało się niezbędne – zdecydowanych i silnych interwencji

Spójność:

To sedno WPZiB oraz EPBiO (silniejsi są ci, którzy działają razem). Wysiłki dyplomatyczne, polityka rozwojowa, handlu i ochrony środowiska winny być realizowane według tego samego programu. W czasie kryzysu ważna jest jedność kierowania. Lepsza koordynacja działań zewnętrznych i wewnętrznych oraz w sferze sprawiedliwości ma istotne znaczenie w walce zarówno z terroryzmem, jak i z zorganizowaną przestępczością.

Wymagania wobec UE jako skutecznego podmiotu strategicznego

Kooperatywność:

Tylko niewiele problemów, jeśli w ogóle, może być dzisiaj rozwiązanych w pojedynkę. Zagrożenia są dzisiaj wspólne i odnoszą się także do naszych najbliższych partnerów. Dlatego współpraca międzynarodowa jest koniecznością. Nic nie może zstąpić relacji transatlantyckich. Równocześnie UE powinna rozwijać ściślejsze stosunki z Rosją, które winny zmierzać w kierunku

Zdolność:

Konieczne jest wydzielenie większych zasobów na obronę i efektywniejsze ich wykorzystanie dla transformowania sił zbrojnych, a także zwiększenie możliwości wykorzystywania środków cywilnych w sytuacjach kryzysowych i pokryzysowych. Wraz ze wzrostem zdolności działania potrzebne będzie myślenie kategoriami szerszych niż dotąd misji.

Traktat lizboński

- **Zasada consensusu w sprawach bezpieczeństwa i obrony**
- **Wykonawstwo – może powierzyć grupie państw**
- **Klauzula solidarności**
- **Obowiązek pomocy i wsparcia w razie agresji – zgodnie z Kartą NZ i innymi zobowiązaniami (NATO) – ale to nie wspólna obrona!!**
- **Europejska Agencja Obrony**

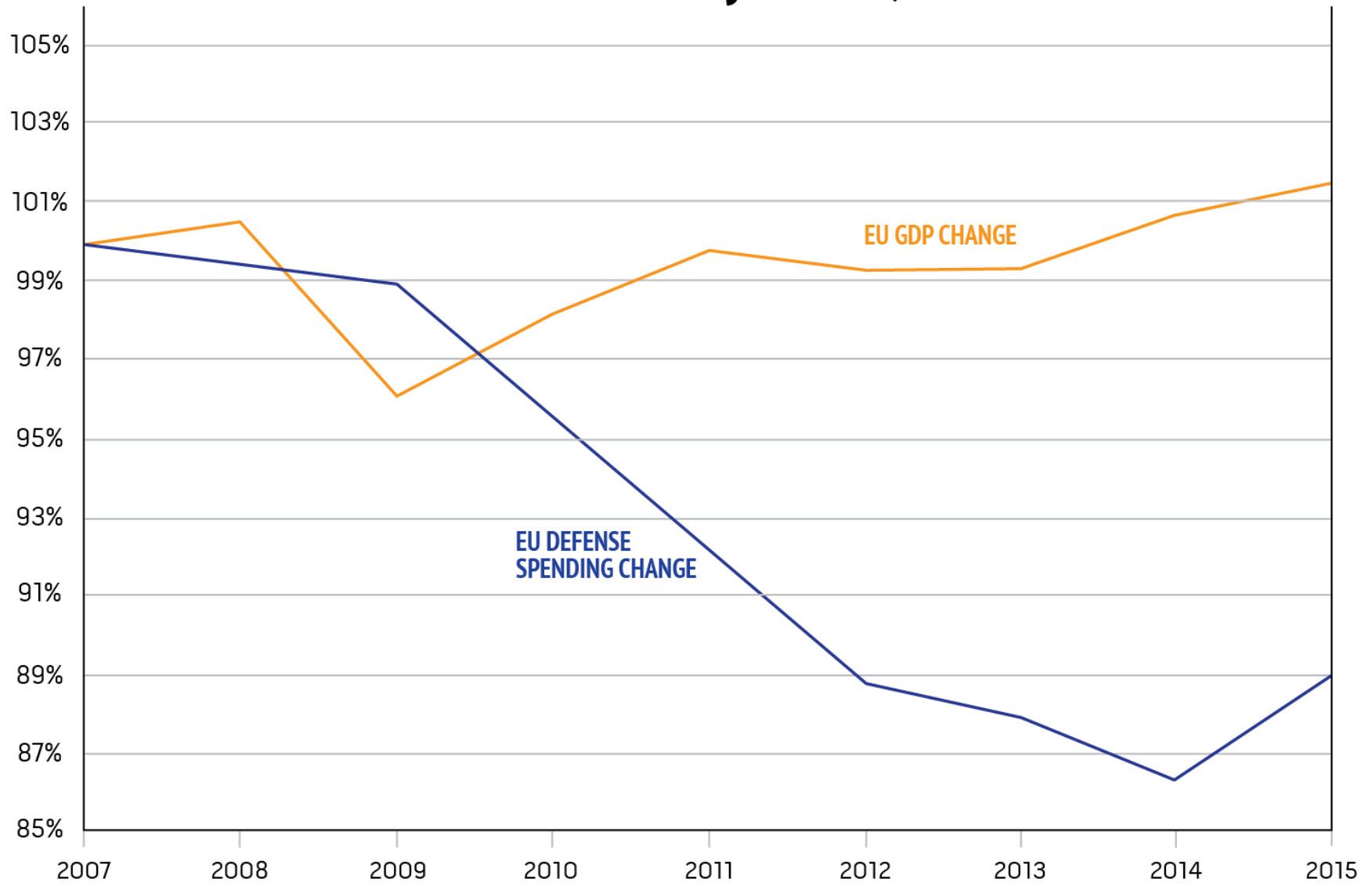
Współpraca strukturalna (PESCO)

- **Państwa członkowskie, które spełniają wyższe kryteria w zakresie potencjału wojskowego oraz zamierzają przyjąć większe zobowiązania wojskowe z uwagi na najbardziej wymagające misje, mogą ustanowić współpracę strukturalną**

Wspólna obrona

- **Docelowo = wspólna obrona, jeśli tak postanowi Rada Europejska.**
- **Do tego czasu możliwe bliższe (wzmocnione) współdziałanie obronne części członków (wzajemna pomoc wojskowa i cywilna w razie agresji bezpośredniej)**
- **Państwa te na co dzień realizują tzw. współpracę strukturalną**

EU Economic & Security Trends, 2007–2015

Globalna Strategia WPZiB UE z 2016 r.

Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe

A Global Strategy for the
European Union's Foreign And Security Policy

- **MISJA:** promowanie pokoju, zapewnianie bezpieczeństwa i dobrobytu oraz budowanie ładu globalnego
- **PRIORYTETY:** bezpieczeństwo UE, odporność na pld. i wsch., podejście zintegrowane, kooperatywne łądy regionalne, ład globalny
- **WARUNKI SKUTECZNOŚCI:** wiarygodność, zdecydowanie, spójność
- **DALSZE KROKI:** nowelizacja strategii sektorowych, przeglądy strategii globalnej

Shared Vision, Common Action:
A Stronger Europe

A Global Strategy for the
European Union's Foreign And Security Policy

ZAGROŻENIA WG STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA UE Z 2013r.

Agresja na dużą skalę

- w Europie nieprawdopodobna. Zamiast tego Europa stoi w obliczu zagrożeń bardziej zróżnicowanych, mniej widocznych i trudniej przewidywalnych

Terroryzm

- wzrastające zagrożenie strategiczne dla całej Europy. Ma wymiar globalny i łączy się z ekstremizmem religijnym

Proliferacja broni masowego rażenia

- potencjalnie największe zagrożenie, zwłaszcza w połączeniu z rozwojem technologii raketowych oraz terroryzmem

Konflikty regionalne

- zagrożenia pośrednie i bezpośrednie, niebezpieczne zwłaszcza te na Bliskim Wschodzie

Państwa upadłe

- Następstwo złych systemów rządów (korupcja, nadużycie władzy, słabe instytucje, brak przewidywalności) oraz konfliktów wewnętrznych. Wzmagają niestabilność regionalną

Przestępczość zorganizowana

- ma charakter transgraniczny i Europa jest dla niej poważnym celem,

Struktura strategicznej misji UE

ZASADY DZIAŁANIA UE

ZAANGAŻOWANIE:

UE musi uczestniczyć w globalnym rynku i kształtowaniu jego zasad. Nie może izolować się od zagrożeń zewnętrznych. Degradacja środowiska, niedobór zasobów, transnarodowa przestępczość czy terroryzm nie znają granic. Otoczenie nie może być odseparowane od wnętrza. Dlatego UE powinna zarządzać współzależnością, z wszystkimi szansami, wyzwaniami i obawami, jakie ona niesie z sobą, włączając się w szerszy świat i współdziałając z nim.

JEDNOŚĆ DZIAŁANIA:

Nie ma konfliktu między interesami narodowymi i europejskimi. Podzielane w Europie interesy można realizować tylko będąc i działając razem. Tylko połączony potencjał prawdziwej unii daje możliwość zapewnienia bezpieczeństwa, dobrobytu i demokracji obywatelom oraz pozytywnego zmieniania świata.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ:

Nikt nie ma czarodziejskiej różdżki na rozwiązywanie kryzysów; nie istnieją uniwersalne recepty na wszystkie rozwiązania. Jednakże odpowiedzialne zaangażowanie może przynieść pozytywne zmiany. UE powinna szybko zapobiegać konfliktom, być zdolna i gotowa odpowiedzialnie i zdecydowanie reagować na kryzysy, ułatwiać lokalne porozumienia. Dotyczy to w szczególności Europy i sąsiadujących regionów. UE działać powinna także globalnie, aby oddziaływać na źródła konfliktów i biedy oraz promować niepodzielność i uniwersalność praw człowieka.

PARTNERSTWO:

UE będzie zabiegać o współodpowiedzialność w ramach partnerstwa z państwami, regionalnymi podmiotami i organizacjami międzynarodowymi. Będzie także pogłębiać partnerstwa ze społecznościami i prywatnym sektorem jako kluczowymi aktorami w sieciowo funkcjonującym świecie. Formami partnerstwa będzie dialog i wsparcie, ale także bardziej innowacyjne formy zaangażowania.

ZINTEGROWANE PODEJŚCIE UE DO SPRAW BEZPIECZEŃSTWA („comprehensive +”)

Podejście
wielowymiarowe:
*różnorodność
instrumentów*

Podejście
wielofazowe:
*zaangażowanie
we wszystkich
fazach konfliktu*

Podejście
wieloszczeblowe:
*zaangażowanie
na wszystkich
szczeblach
konfliktu*

Podejście
wielostronne:
*współpraca ze
wszystkimi
podmiotami
zaangażowanymi
w konflikt*

UE jako system bezpieczeństwa: triada warunków skuteczności strategicznej

Sama miękka siła nie wystarcza, dlatego dla **wiarygodności** potrzebne:

- adekwatny poziom wydatków obronnych,
- przeznaczanie 20% budżetów obronnych na zakupy uzbrojenia oraz badania i rozwój technologii
- maksymalna interoperacyjność
- zdolności do działań połączonych (joint) i wielonarodowych

Przewidywana nieprzewidywalność wymaga **zdolności do szybkiego i elastycznego reagowania**, a to oznacza potrzebę zmian w:

- dyplomacji,
- CSDP,
- rozwoju,
- oraz inwestowania w bazę wiedzy konieczną do spójnych działań zewnętrznych.

Spójności (joined-up) działań zewnętrznych służy:

- ustanowienie w Traktacie Lizbońskim funkcji Wysokiej Przedstawiciel ds. WPZiB i jednocześnie wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej
- oraz powołanie służby działań zewnętrznych
- kompleksowe podejście do konfliktów i kryzysów,
- połączone programowanie rozwoju, które będzie poszerzane o nowe pola, jak dyplomacja energetyczna, kulturalna czy gospodarcza.

POLA WDRAŻANIA STRATEGII GLOBALNEJ UE

Poziom ambicji UE w dziedzinie bezpieczeństwa: zadania strategiczne

REAGOWANIE NA ZEWNĘTRZNE KONFLIKTY I KRYZYSY:

obejmuje pełne spektrum zadań WPBiO w zakresie cywilnego i militarnego reagowania kryzysowego. Celem jest poszerzenie zdolności reagowania we wszystkich fazach cyklu konfliktowego, włącznie z prewencją, aby promować pokój i bezpieczeństwo w ramach opartego na zasadach ładu globalnego spinanego przez ONZ. Ambicją UE jest, aby być zdolną reagować zdecydowanie i szybko w ramach wszystkich zadań ujętych w artykule 43 Traktatu o UE

OCHRONA UE I JEJ OBYWATELI:

Obejmuje takie zadania, jak ochrona sieci i infrastruktury krytycznej; bezpieczeństwo granic zewnętrznych, włącznie z budowaniem takich zdolności u partnerów; ochrona cywilna i reagowanie na katastrofy; zapewnienie stabilnego dostępu i korzystania z przestrzeni globalnych; przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym; cyberbezpieczeństwo; zapobieganie i przeciwdziałanie terroryzmowi i radykalizmom; zwalczanie przemytu; budowanie zdolności radzenia sobie z nielegalną migracją; promowanie przestrzegania reżimów antyproliferacyjnych oraz zwalczanie nielegalnego handlu bronią i

organizowanej przestępczości

BUDOWANIE ZDOLNOŚCI PARTNERÓW W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA:

Misje/operacje wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony o zadaniach szkoleniowych, doradczych i/lub konsultacyjnych (mentoringowych) w sektorze bezpieczeństwa

Obrona w ramach UE – art. 42 Traktatu o UE

- W przypadku gdy jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się **ofiara zbrojnej agresji** na jego terytorium, pozostałe Państwa Członkowskie mają w stosunku do niego **obowiązek udzielenia pomocy i wsparcia** przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych.
- Dla **państw członkowskich NATO** – sojusz główną podstawą ich zbiorowej obrony
- WPBiO może stopniowo doprowadzić do **wspólnej obrony**, gdy RE jednogłośnie tak zdecyduje, a kraje członkowskie przyjmą to zgodnie z ich konstytucyjnymi regulacjami

Europejski plan działań na rzecz obronności

Europejski Fundusz obronny

Pion badawczy: wspólne prace badawcze w sektorze obronnym - finansowane z budżetu UE

Pion zdolności: wspólna produkcja i zakupy priorytetowego sprzętu obronnego – finansowane głównie z wkładów państw uczestniczących we wspólnych programach

Wspieranie przedsiębiorstw sektora obronnego

Wspieranie jednolitego rynku obronnego

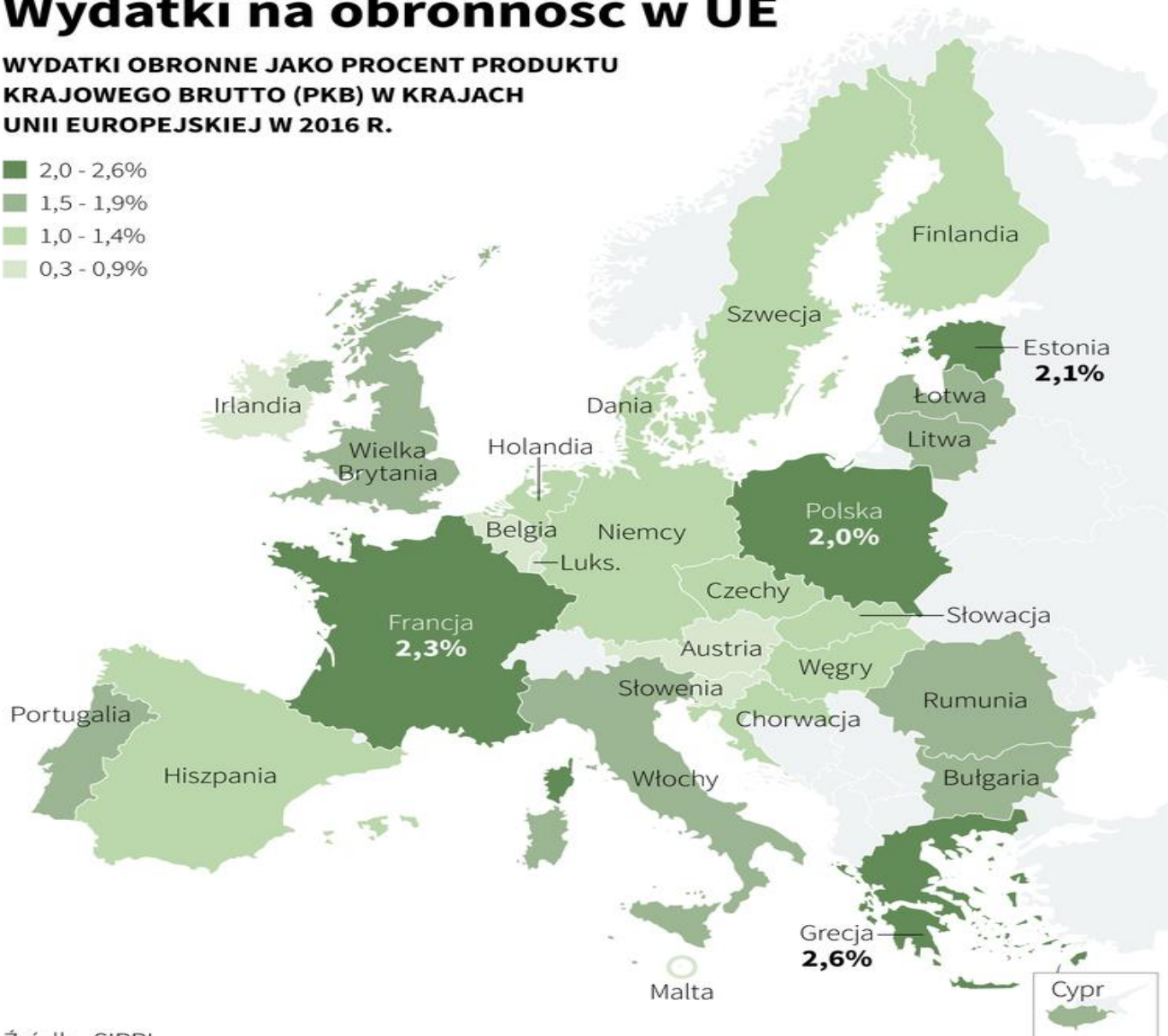
PRIORYTETOWE OBSZARY WSPÓŁPRACY NATO-UE

- **przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym**
- **współpraca operacyjna na morzu**
- **cyberbezpieczeństwo i cyberobrona**
- **zdolności obronne państw członkowskich**
- **przemysł obronny i badania obronne**
- **ćwiczenia**
- **zdolności obronne i w zakresie bezpieczeństwa oraz odporność/żywoćność partnerów na wschodzie i południu**

Wydatki na obronność w UE

WYDATKI OBRONNE JAKO PROCENT PRODUKTU
KRAJOWEGO BRUTTO (PKB) W KRAJACH
UNII EUROPEJSKIEJ W 2016 R.

- 2,0 - 2,6%
- 1,5 - 1,9%
- 1,0 - 1,4%
- 0,3 - 0,9%

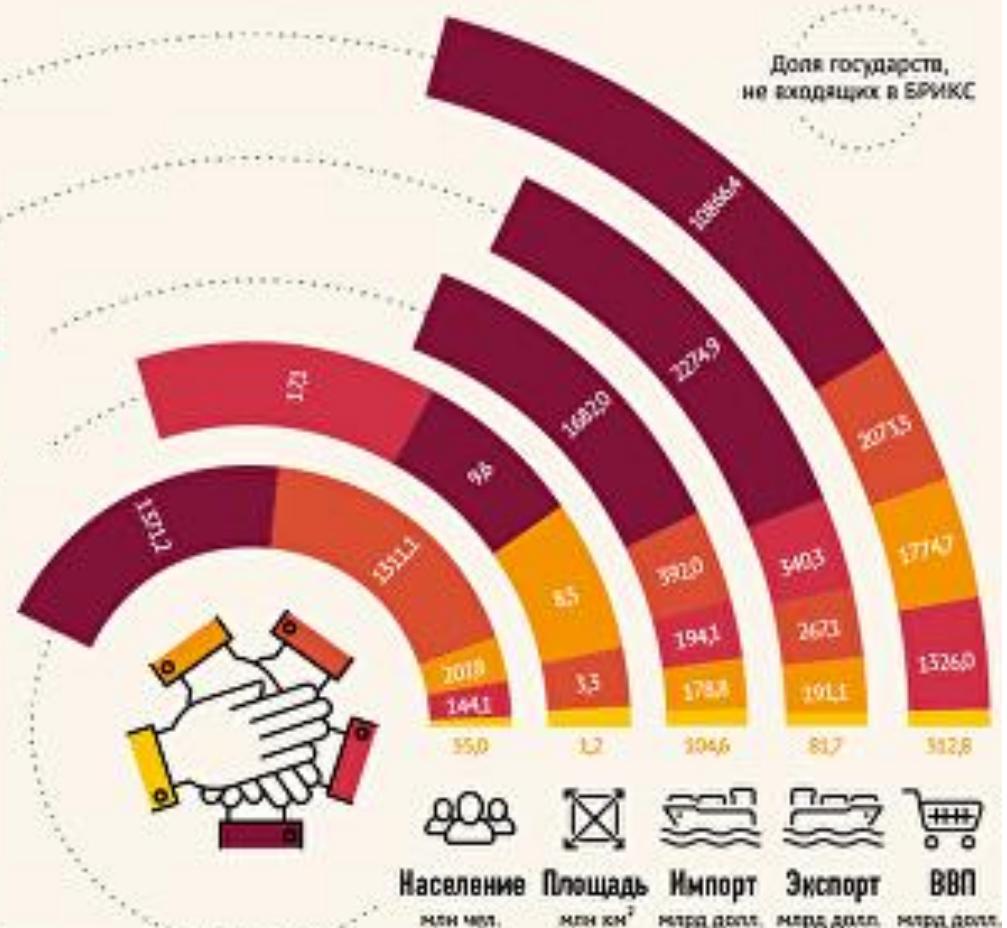
Źródło: SIPRI

STRATEGIE INNYYCH PODMIOTÓW

BRICS

БРИКС (англ. BRICS – сокращение от Brazil, Russia, India, China, South Africa) группа из пяти быстроразвивающихся стран: Бразилии, России, Индии, КНР и ЮАР. Перед включением ЮАР в 2010 году была известна как БРИК

Бразилия	ЮАР	Индия	Китай	Россия
Сельскохозяйственная продукция	Природные ресурсы	Дешёвые интеллектуальные ресурсы	Мощная производственная база	Богатые минеральные ресурсы

Organizacje euroazjatyckie

- **Wspólnota Niepodległych Państw (rosyjski odpowiednik UE?)**
- **Organizacja Traktatu o Kolektywnym Bezpieczeństwie (rosyjski odpowiednik NATO?)**
- **Szanghajska Organizacja Współpracy – rola Chin**

Futurologia?

Strategia bezpieczeństwa międzyplanetarnego?

- www.koziej.pl
- @SKoziej